

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D. POLUGOD. 30 D.
ČETVRTGOD. 15 D. POJEDINI BROJ 1.50 D.

Od Herzla do Jewish Agency

Vele, da je 20 godina prošlo od Herzlove smrti. Kako brzo vrijeme ide! Nama se čini, kao da je to tek jučer bilo. Još se živo sjećamo, kad nam stiže grozna vijest, o njegovoj smrti. Razderali smo naša odijela, posuli smo glave pepelom, sjeli smo na zemlju i plakali: ah hurban Jerušalajim. Svršeno je. Njega više nema među nama. Ostavio nas je onaj, oko kojega smo se svi okupili, koji nas je ujedinio i vodio, koji je vodio i svoje protivnike i svoje obožavatelje. Bio je središte, oko kojega su se svi vrtili, Zangwill jednako kao Uliškin. On je sve držao na okupu i čvrsto ih vezao uza se i uz cionizam. Veliko je sunce potamnijelo. Njegova djeca, njegovi učenici jednako kao i njegovi protivnici, svi sjede u mraku. Plaču, ako imaju suza. Ili očajavaju bez suza. Jedan veliki krik ili tihi šapat ili duboka šutnja ide od čovjeka do čovjeka, gdje god imade Židova. Jedno grozno pitanje stoji pred nama: što će biti sada?

Onda su došli dani tihog, lagano i sustavnog konsolidiranja. Duh je bio jači od tijela, djelo je bilo jače od čovjeka. Majstor je otišao, naše su zastave u našim rukama klonule, ta bili smo u dubokoj koroti. Ali mi smo te zastave opet podigli. One danas lepršaju veselo, visoko, lijepo i vedro kao u najljepšim danima. Cionizam je pobijedio. Svladao je smrt svoga vodje, preživio je ratne strahote, doživjeli smo Balfourovu deklaraciju, San Remo, Savez Naroda, Jewish Agency, priznanje svih međunarodnih faktora, vlada i parlamenata, jevrejskog komesara u Erec Jisraelu, halucijut, jevrejski universitet. Gradi se jevrejska narodna domaja. Pred našim očima ona nastaje dan za danom, korak za korakom. Mi to vidimo, čujemo, osjećamo, mi pipamo, i mirišemo našu novu-staru domaju, mi idemo k njoj i ona dolazi k nama, lisućstruke su naše veze s Erec Jisraelom. To više nije teorija, to više nijesu utopije i fantazije, to je realnost, zbilja, fakat, život.

Židovska narodna domaja se gradi!

Njegovo je to djelo, njegove su to zasluge. Nije sve onako, kako si je on to zamislio. I ne može da bude. Jer u njega su bila jaka krila, koja su ga nosila visoko, visoko. Mi smo tek sićušna djeca naših sićušnih prilika, robovi naših navika i naših okolina, bez onog velikog plamena u srcu, bez one odlučnosti i volje i bez one velike spremnosti i požrtvornosti u duši. Ideje su njegove, koncepcije su njegove i programi su njegovi. Njegova je radna snaga nadomještavala snage od lisuća. Mi smo radi naših čednih sposobnosti ulili mnogo vode u njegovo čisto vino. Pravili smo kompromise. Morali smo ih praviti. Morado-smo ići mnogo dalje, to jest, mnogo niže, nego bi trebali ići, da smo bili pripravnici na veće lične žrtve. Jewish Agency nije Charter,

a High Commissioner nije Judenstaat. Može-biti je dozvoljeno reći, da bi Herzl u ovim danima i sred ovih prilika postigao više nego Weizmann. Ali čemu nam takva razmatranja? Mi nijesmo htjeli, mi sami nijesmo mogli, mi nijesmo davali, kad se tražilo, što se tražilo, koliko se tražilo, mi se nijesmo odazivali, kad nas se zvalo. Daleko od židovskog naroda, bez njegove pomoći i saradnje, stajao je Weizmann, gotovo sam, da provede Herzlovu baštinu. Što je postigao, a to je ipak vrlo mnogo, sve je to, ako ćemo pravo suditi, u ravnoj crti nastavak Herzlovih ideja i planova i njegove politike.

Najjači atribut i najjača sadržina Herzlovog Judenstaata bili su zahtjev za židovskom narodnom domajom, za centrom, gdje ćemo živjeti u punoj slobodi i koji će uspraviti i regenerirati vaskoliko židovstvo galuta. Na tome se nije ništa promijenilo. Još i danas, a valjda još više nego ikada dosele, razumije cijeli svijet, razumiju Židovi i nežidovi, cioniste i necioniste, da je cionizam izgradnja židovske narodne domaje, spasenje židovskog naroda. Još i danas cionizam postavlja čudoredne postulate u najvišem stepenu, hoće mir, sreću i zadovoljstvo židovskog naroda i vaskolikog čovječanstva, slogu i bratstvo sa svima i prema svima, svima i svakome na korist, no nikome na štetu.

Opet stojimo pred problemom, kao u zadnjoj godini Herzlovog života, kao neposredno iza Herzlove smrti. Opet se moramo pitati, ne prijeti li cionističkoj organizaciji potpuno rasulo, kao nakon Ugande. Radi se o Jewish Agency. Ona je danas u rukama cionističke organizacije. Ali ona je to vrlo slabo iskoristila. Zovemo u pomoć necioniste i hoćemo da im predamo polovicu vlasti. Tko zna, ne znači li ta polovica vlasti skoro cijelu vlast? Tko zna, ne će li nakon takvog riješenja Jewish Agency, cionistička organizacija postati suvišna i nemoguća? Ako cionistička organizacija prestane, a Jewish Agency ne ispuni nade, hoćemo li početi na novo izgrađivati ovu našu toliko oprobano organizaciju? Hoće li nas još tko slušati, hoće li nam još tko vjerovati, hoće li nam još tko prići, hoće li nam još tko htjeti pomagati nakon takvog debakla, nakon što smo tako razočarali i iznevjerili sve one, koji su u nas vjerovali, koji su vjerovali, da mi doista hoćemo i da zbilja možemo?

Sudbonosni su to dani za cionizam, za izgradnju židovske narodne domaje i za cijeli židovski narod. Kako bi Herzl odgovorio na ovo pitanje? Rekao bi nam: »Ako hoćete, ako doista hoćete onako, kako biste trebali htjeti, ako hoćete doista da izgradite jevrejsku narodnu domaju, upregnite sve vaše sile, postrojućite vaš rad i onda vam ne će biti potrebno, da dadećte iz ruku Jewish Agency, da je dadećte u ruke, koje još do-

voljno ne poznajete, za koje ne znate, jesu li dosta jake, sigurne, ustrajne i požrtvovne!? Dali Jewish Agency iz cionističkih ruku znaći jedan možda opasni eksperiment, jedan skok u neizvjesnost sličan Ugandi. Ako hoćemo, mi možemo zadržati Jewish Agency! Samo do nas to stoji, danas kao i prije, kao uvijek. To su Herzlove riječi, koje i danas još vrijede, koje nam on, još preko groba, govori. Slušajmo ga. Jer samo onda imademo prava, da ga smatramo našim učiteljem i vodjom i tek onda smo dostojni, da se poklonimo njegovoj sjeni.

Slava mu!

Lav Stern.

Naš budući rad

I. Nova parola.

Cionistička kolonizacija u Palestini, koja je u posljednje vrijeme učinila tako jak dojam na brojne posjetnike, nastala je gotovo čudom. Kad je začetnik toga djela dr. Rupp in, prije 18 godina započeo svoj rad, iznosio je godišnji budžet palestinskog ureda tek nekoliko hiljada franaka. Sa svotama, koje nam se danas čine smiješnima i malenima, započeo je pionirski čin praktičnoga rada u Palestini, čija je ideja pobijedila na VIII. kongresu u Haagu. Velika je zasluga Ruppina, da je spoznao da ta kolonizacija mora da bazira na tri principa: poljoprivredi, narodnom zemljištu i židovskom radu. Od osnutka Daganije i Kinereta do okupacije Nahalala i Nurisa proteže se dug, bolan razvoj. U ovim godinama, u kojima pada i strašni rat, pravljena su iskustva, koja su nam omogućila napredak. Postojao je kaos od naziranja, postojala je mala grupa muževa i žena, koji su htjeli raditi u poljoprivredi. I prve naseobine stvorene su iz ničesa. Medjulim se broj radnika povećao. Godine učenja nisu bile neplodne, danas imademo već elifu poljoprivrednih radnika u zemlji i već nešto jasnije vidimo, u kojem smjeru ima da podje daljnji razvoj. Kod svakog promatranja ovih problema moramo vazda imati na umu jednu temeljnu činjenicu, na koju se lako zaboravlja: da nismo Palestinu počeli kolonizirati iz ekonomskih razloga kao zemlja, koja želi ekspanziju, već idemo u Palestinu, jer smo iz davnine vezani sudbinom jedino o tu zemlju kao naše narodne domovine. Stojimo nadalje pred činjenicom osebitosti židovskoga naroda, koji je danas narod gradskoga pučanstva i koji tek treba uz neizmjerne nutarnje promjene učiniti sposobnim za seljačko zvanje. Taj je proces započeo u Palestini. Ali valja priznati, da još nije dovršen i da još ne može da je dovršen. Na početku naše kolonizacije ne stoji trgovac, već prorok.

Kolonizatorski rad bio je do 1920. tek uzgredna radna grana cionizma. U središtu stajao je politički i organizatorski rad. Cioni-

slički se svijet nije dovoljno brinuo za praktički rad i pored svih neizmernih naprezanja dra. Ruppina, da se dodje do sistema rada i osiguranja financija, nikad nije bilo dovoljno sredstava na raspolaganje. Tako je uvijek postojala dilema: da li da se držimo u okviru danih mogućnosti te da racionalno koloniziramo, ili da i pored neznatnih sredstava počnemo stvarati veliko u uvjerenju, da će gotove činjenice biti policajem za namicanje većih sredstava? Sićušan trgovac sigurno bi se odlučio za prvu alternativu. Ali kolonizacija a naročito onakova kao što je naša, ne može se voditi u duhu trgovca. Kod ovakvog računanja morali bismo naš rad obustaviti i pitanje je, da li bi došlo do Balfourove deklaracije, da li bi namaknuli milijun funti za Keren Hajesod i da li bi došlo do konferencije u Hotel Astoru. Jer svi ti događaji i sva ta djela imaju se konačno svesti na neizmerni ulisak, koji je učinio naš stvaralački rad u Palestini na Židove i nežidove. Taj je rad dokazao, da imademo nepokolebivu volju da izgradimo narodnu domovinu u Palestini, da proživljavamo sve boli preporoda naroda.

Frivolno je danas spočitnuli ljudima, koji su vršili rad u Palestini, da nas njihovo djelo ne zadovoljava, da naseobine nisu dovoljno fundirane, da se prave deficite, da je sistem rada bio neispravan. Ne samo da upravitelji kolonizacijonoga rada, već svaki ko je malo upućen u palestinski rad, a naročito sami radnici, najbolje poznaju pogreške današnje kolonizacije. Kritičari trebali bi prije da pročitaju govore i djela dra. Ruppina, trebali bi da prate bezbrojne članke i izjave radničkih novina, da spoznaju, da nije tek bio potreban izlet gospodina X ili Ya u godini 1924., da se te stvari otkriju. Znali smo mi to svi. Ali odlučni faktor je taj, da od početka kolonizatornoga rada nikad nije bilo dovoljnih sredstava, da bi se rad mogao provesti po izvjesnom sistemu i programu i da se na taj način dodje do korisnih iskustava. Kolonisti nisu nikad onako opremljeni, kao što bi jedna vlada opremila svoje koloniste. U tako plodnim zemljama kao Australija i Kanada dobije svaki kolonista ne samo izvrnog zemljišta i zgrade, već i potpunu opremu u živom i mrtvom inventaru. U Palestinu naselili smo naše halucin na močvarna zemljišta, koja još nisu bila sanirana, morali su ondje godinama stanovati u čadorima, dobili su budžet, koji nije dostajao za nabavu najnužnijih stvari i koji je u ostalom bio utrošen, premda koloniste daju prednost svim drugim izdacima pred svojom opskrbom. Najveća je poteškoća bila u tome, što prinosi nisu redovito stizavali. Često se promašila najvažnija sezona za poljoprivredu, jer je novac prekasno stigao. Ne treba da ovdje ponovimo svu tu tragičnu historiju, koju poznaje svaki cionistički radnik. Sigurno je tako propalo mnogo novaca, koji bi se mogao korisnije upotrijebiti, ali to su uvjeti, kod kojima smo morali raditi.

Pod tim je okolnostima stvoreno doista mnogo. Ne treba da tajimo, da naše kolonije imaju mnoge unutrašnje poteškoće i da se može prigovoriti njihovoj poljoprivrednoj strukturi. Cioniste radili su na eksponiranim mjestima da pokažu židovskome narodu, što se može postići. Sad moraju i cioniste, a i cijeli židovski narod, nasmoći više razumjevanja za to, da treba raditi po dobrom sistemu, ali da valja za to namaknuti i staviti pravodobno na raspolaganje nužna sredstva. Započinje nov perijod kolonizatornoga rada.

Bilo bi krivo, kad bi danas izjavili da je

time prestalo vrijeme eksperimentovanja. I kad će naša poljoprivredna preduzeća biti tehnički i ekonomski dobro opremljena i izgradjena, i onda valjat će još cijeli niz problema riješiti, koji se mogu riješiti samo pokušajima, iskustvom i — eventualnim gubicima. Hoćemo da se samo kratko taknemo glavnog problema, problema rentabilneta poljoprivrede uopće, koji je danas akutan u svim kulturnim državama. I tu igraju veliku ulogu mnoga pitanja n. pr. Iržišne prilike, prometne prilike, svjetska želva, nadalje i politička i trgovačko-politička pitanja. Vjerojatno moći će se istom putem eksperimenta ustanoviti, što je najpovoljnije da se sadi u Palestini. Ali i u tome razlikuju se pojedini predjeli Palestine, a pored toga znamo, da se vazda u tome pogledu griješi, i kod naroda, koji imaju iskustva od vijekova. Ne smijemo misliti, da će za nas doskora doći zlatna vremena mirne sigurnosti. Ali pored svega toga moramo učiniti korak naprijed.

Egzekutiva voljna je da taj korak učini, i ona će tražiti za to privolu Akcijonoga Odbora i Kongresa. Kod postavljanja budžeta za 5685. uvažiti će se ponajprije već postojeće kolonije. Parola, što je izdajemo, jest: konsolidiranje postojećega. Palestinska Egzekutiva i Financijsko i Ekonomsko Vijeće bave se sad time, da u Palestini tačno ispituju, koje su investicije potrebne za pojedine naseobine, da uzmognu postati samostalne. Ugovorom s kolonistima ima da se prinos Keren Hajesoda fiksira kao zajam i da se uredi zakupni odnosaj prema Keren Hajesodu. Kao što je prije javljeno, vjerojatno će već sad Palestinska Egzekutiva predložiti Akcijonom Odboru budžet od 384 hiljada funti s priuzdržajem malih promjena, koje će se možda još praviti. Taj budžet odgovara prihodima Keren Hajesoda, naročito ako uvažimo, da pored toga treba da postoji još poseban budžet za investicije. I gledom na prihode donijele su nam zadnje četiri godine iskustvo i prema tomu ima se postupati.

Cijonistička javnost, koja će u najkraćem vremenu da doznaje sve pojedinosti budžeta, neka zna, da je to budžet konsolidiranja. Drugim riječima, da se tim iznosom hoće da osigura ono, što već postoji, ali da na taj način ne ćemo dobiti novih useljenika ni kolonista u zemlju. Da ipak moramo priznati snažnu logiku nove parole. Nastaje novi problem, naime, da predijemo preko sadašnjih mogućnosti novim velikim impulsom cjeloga rada. To će biti problem stvaranja i rada Jewish Agencya. (Iz »Haolam«.)

Zadaće židovske žene u galutu i spram Erec Israela

Piše: Marthef.

Naslov se sastoji iz dva dijela, no ova u biti sačinjavaju jednu cjelinu. Tražimo dušu i priliku židovske žene, koju bi u svijetlu sadašnjosti mogli nazvati »pravom Židovkom«.

Sadašnjost donijela nam je obrat židovske povjesti. A to nam i dokazuje, kako se nade i očekivanja duše židovskog naroda uvijek očituju u srcu i radu židovske žene. Duh i tradicija, radost i žalost žid. naroda našli su u duši i domu žid. žene uvijek potpore i skloništa. Misao oslobodjenja Izraela, ova zraka svjetla u stoljetnoj tami galuta, obasjala je i dušu žid. žene, stvorila je židovske ju-

nakinje, a u vezi s važnosti židovske žene i majke, daje nam razumijevanje za životno čudo našeg naroda.

Svako doba sadržaje u sebi svoje kriterije. Dobre i zle ideje u prvom redu stvaraju muževi, no moralni i društveni uljecaj očituje im se ponajprije u krugu žene. Tek ondje se ustale u narodnom životu, postaju narodnim običajem i tradicijom. Današnja žid. generacija imade tužnu povijest za sobom, no još uvijek nam tmurne sjene prošlosti filtraju pred očima. Doba ovo obično nazivljemo asimilacijom, no točnije bismo ga morali nazvati dobom ruženja židovstva. Vlastiti sinovi i kćeri obeščastili su najsvelije u Židovstvu. Zabačena je dragocjena očinska baština a poprimljen je glib izdaje i laži. Sopstvenu, jaku luč života hljeli smo da ugasimo, da slijedimo tuđem, varavom i slabom svjetlu. Ova nastojanja proizvela su strahovite posljedice kod židovske žene, u židovskom domu. Otpad Mendelssohnovih kćerka žalosno je znamenje za destruktivnu pojavu asimilacije. Bez misli i frivolno ostavljale su kćeri Izraelove vezu vjere, vezu svog plemena. Tek gdje gdje je loša sudbina prouzročila grižnju savjesti i kajanje.

A što je s onima, koje su ostale u krugu židovstva, i koje su odgojene u »duhu vremena«? Izgubile su tlo židovske tradicije i moralno uporište nacionalne i religiozne pripadnosti. Duševne vodje i predstojnici židovskih općina svojim su radom ubrzali otpade od židovstva, a žalosne posljedice toga pokazale su se u moralnoj i religioznoj pustoši žid. kuće. Židovska žena se preobrazila, a židovska kuća izgubila je svoju ljepotu i čar. Sjećamo se kod toga kao žalosnog simbola riječi mišne: »Židovska žena umire za svoju djecu, kad se njena tri zasebna vjerska zakona ne vrše«. Izbljedila je čistoća i svetost duše židovske žene, utrnulo je subotnje svjetlo mira i sreće u njenom domu.

Nadošlo je novo vrijeme, vrijeme renesanse židovstva. Glas Teodora Herzla probudio je savjest židovskog naroda. U židovstvu se opet počelo misliti, presudjivati i stvarati. Ne ćemo da vječno ostanemo u ropstvu, ni u duševnom, ni u vjerskom, ni u povjesnom, ni u nacionalnom pogledu.

Ovaj poziv, ova misao renesanse i oslobodjenja polako prodire u svijest i u srce židovske žene.

Pred očima nam je opet jasni lijepi horizont žid. domovine, vidimo izvor našeg bivstvovanja, žarište našeg narodnog života. Jasno razabiremo, da je Palestina haljina židovske duše, da bez Erec Izraela za naš narod nema ni prošlosti, ni budućnosti. Svjetlo ove spoznaje neka rasvijeti i naš život u galutu. Ova spoznaja neka nam kraj nauke i religije, kraj domaje i patriotizma postane moralnom bazom našeg života.

Želimo li, da ispravimo pogriješke, da liječimo bolesne pojave, to je tome prvi preduvjet, da ih spoznamo i priznajemo. Kažemo stoga da povratak k Židovstvu nije lagan, a i malo od naših ga je izvršilo Premnogo griješimo spram našeg naroda; krivnja i tragika zlosretno su se udružili. Nježni osjećaj, plemeniti duh židovske žene može u velikom ovom vremenu našem narodu donijeti mnoge koristi. Obrat, obnova i spas bez pomoći naših žena nijesu mogući.

Slušajte stoga kćeri Cijonove! Vi sačinjavate kuću Jakobovu, na vašim glavama počiva blagoslov naših pramajka; Mirjame i Debore, Estere i Berurie. One su vaše sestre.

Budite sloga dostojne vašeg imena i vaše slave, pomozite nam kod spasenja našeg naroda, kod obnove naše domaje!

Povratak k židovstvu židovske žene naznačit ćemo u tri tačke. Time hoćemo dati smjernice, da židovska žena spozna svoju moralnu zadaću, svoje židovske dužnosti, što ih doba velikog obrata i života našeg naroda od nje traži.

Ove tri točke, ova tri uvjeta narodne renesanse nazvat ćemo:

1. religioznošću;
2. jednostavnošću i radinošću;
3. racionalnim odgojem djece.

Ove tri točke sačinjavaju liniju, koja obuhvaća i riješava u idejnom i praktičnom smislu cijelokupni kompleks pitanja.

1. Religioznost. Bez religioznosti ne možemo da zadobijemo srce židovske žene njenom narodu. Vjerska i narodna misao u židovstvu su nerazdruživo vezane. Ovaj stavak vrijedi općeno, no ponajjače u djelokrugu žene, jer je njen duševni i osjećajni život mnogo nježniji i sublimniji.

Sjetimo se samo, da je kroz dugo galutsko robovanje, u kući svake religiozne Židovke, bila škrabica za Erec Izrael; davno prije, nego što je Herzl stvorio moderni cionizam. Kod svakog radosnog ili žalosnog događaja doprinijela je židovska žena uz riječi molitve doprinos svetoj ovoj svrsi. Često i prečesto bili su to zadnje mukom uštedjene pare. Sjetimo se samo krasnih i lijepih riječi, kojima veliki naš učitelj u »Altmelandu« opisuje židovski dom i židovske svečanost.

Usljed asimilacije i duha reforme postala je religioznost moderne Židovke plitkom i pretvorila se u puku karikaturu. Hoćemo da je obnovimo u njenom pravom svjetlu, u duhu naše nauke. Vjera bila je naš pratilac u galutu, bez njene pomoći izgubili bismo svu snagu. Asimilacija i reformacija stvorile su za modernu Židovku četvrtinsku i polovičnu religiju, koja je izgubila svaki židovski značaj i obilježje. Ne želimo puku religioznost moliti venik a i hrama, maskira i Purima hoćemo da nanovo stvorimo religioznost židovskog doma. Dom ispunjen zbiljskim židovskim duhom miliji i važniji nam je od ponajljepšeg hrama bez duše i istine. Religioznost neka se opet spoji s dušom moderne Židovke i neka se ustalila u njenom životu. Ova religioznost treba da se prestire u židovskoj kući od radionice do kuhinje, od dana ženidbe mladenaca do blagoslova roditelja na smrtnoj postelji. U židovskoj kući religioznost neka postane angjelom, koji će bditi nad židovskom istinom i vjernošću...

Na taj će način cionistička misao u židovskim domovima galuta zadobit sveto tlo, koje će joj donijeti dragocijene plodove. Cionistički odgoj dobit će jaku i zdravu podlogu. Cionistička misao ne će tad našoj djeci i omladini, kako je to i danas još prečesto zbiva, značit samo šport i rastresenje. Što ishlapi kod prve jače oluje života, već će im biti preduvjet života i stvaranja, sastavni dio duha im i srca.

2. Jednostavnost i radnost. Cionistička misao znači u životu žid. naroda maksimum općenog morala. Židovska narodna i radna snaga, koja je u galutu toliko štetovala, treba da se regeneriše. Bolestan princip epohe asimilacije ističe se i u tome, da se u židovskim krugovima mjesto u bit problema išlo za njegovim vanjskim značajkama i učinicima. Jadne posljedice ovog galutskog duha pokazale su u svakom pogledu.

Načinom života moderne židovske žene još i danas vlada ovaj zlokobni upliv. Židovska žena asimilacije bila je biće s umjetnim karakteristikama. Nezdrava mekoputnost, nenaravna težnja za luksusom protegli su svoje razarajuće krakove za njom. Shvalljivo, da su prve žrtve bile čovječanstvo i vjernost plemenu. Slabost i slavičnost slavile su orgije malodušnosti i opadanja. Otpornost i životna snaga židovskoga naroda uzdrmani su modernom Židovkom.

Cionistički ideal i ovdje hoće da promijeni i regenerira. Moralna izgradnja židovskog naroda te fizička obnova domovine zahtijevaju moralno i tjelesno ozdravljenje židovske žene. Ovo ozdravljenje je važan preduvjet židovske renesanse. Židovska žena treba da se u svom socijalnom položaju povrati k jednostavnom i naravnom načinu života; ona treba da pokaže više sposobnosti i volje za rad, e bi u to značajno vrijeme svoje narodu mogla biti od koristi. Ne smije se više toliko narodne energije i imetak da istroše na isprazna nastojanja; ovo bolečijivo i umjetno životarenje treba da učini mjesto naravnom i zdravom razvitku. Ovakovim poboljšanjem našeg životnog naziranja, takvom promjenom smjernice života, židovska bi žena postala zadovoljnijom i sretnijom. U njenom domu ne bi se zapažale tolike brige i razočaranja, njen obiteljski život bio bi čišći i svetiji. Približit će se jače misli židovski općenij post, shvaćat će jade i ideale svog naroda i dostajati će joj vremena i snage, da unapredi naše institucije, da ostvari naše narodno nastajanje.

3. Racionalni odgoj djece. U židovskim krugovima gotovo općeno vlada pogriješno mišljenje, da se udes pojedinca razlikuje od života naroda, pače s njime dolazi u protivštinu. Imade malo ovakovih iznimaka, a i te su većinom nečasne. U zbilji je istina protivno, a i to je razumljivo. Udes naroda vječito se opetuje u sreći ili nesreći pojedinca i to u socijalnom i duševnom te kulturnom i ekonomskom pogledu. Moramo stoga uvijek da imamo pred očima, da to naš narod od nas zahtijeva, da on to zahtijeva za dobro nas samih ili za dobro djece naše. Kažem stoga židovskim majkama: odgajajte svoju djecu, kako to zahtijeva židovski duh i današnji cionistički smjer. Čišću i jaču podlogu za sreću vaše djece ne možele naći. Doba asimilacije loše je djelovalo i na pitanje židovskog odgoja djece. A na tom svetom području išlo se samo za vanjskim uspjesima i efektima. Radilo se uvijek o tome, da se djeci pribave zvučna imena i socijalna pozicija.

Danas pako kažemo, da našu djecu hoćemo osposobiti za život, dati im ljudsku slobodu, jer su to važnija i viša dobra. Naše majke neka nastoje, da svoju djecu odgoje za ljude, kakove ih Erec Izrael treba. Sa zahvalnošću sjećat će se tada djeca u slobodi i sreći svojih roditelja. Uz lozinku židovskog odgoja djece ima da se razvije naobrazba i kultura, plug i zanat. Djeca neka nam postanu nezavisni i slobodni Židovi, sretni i zadovoljni ljudi, čija egzistencija ne će biti vezana uz stolinu jadnih galutskih uvjeta. Konture socijalnog života našeg vremena razvijaju se pod znamenjem snage i rada. I židovski narod hoće svoju budućnost i svoju sreću da izgradi stavaralačkom snagom, snagom svojih moralnih vrednota. Židovske majke! Nastojte da ne zakasnite za volju slobode i sreće Vaše djece!

Keren Hajesod

Rad Keren Hajesoda u Palestini u maju 1924. Iz izvještaja cionističke palestinske Egzekutive o upotrebi Keren Hajesod novca u Palestini u mjesecu maju vadimo slijedeće:

Kolonizacija. U kolonijama je žetva napredovala, a i tlo je već za narednu sjetvu preorano. U Gederu zaključeni su građevni ugovori za gradnju staja novim kolonistima, koji su većinom sinovi ovdašnjih seljaka.

U Rišon Lecijonu sagrađeno je za jemenitske naseljenike deset novih kuća, a u Petah Tikvi za djevojačku farmu staja i nekoliko baraka.

Izvještaj ističe, da se započelo gradnjom zgrade za djevojačku farmu i u Šhunut Boruhov, a Keren Kajemet Lejisrael primio je u tu svrhu specijalni dar od 500 funti. Ova farma od velike je važnosti, jer će ovećem broju halucot pružiti dobru izobrazbu u mljekarstvu, peradarstvu, voćarstvu i vrtljarstvu. Dosadašnji uspjesi ove izobrazbe potpuno zadovoljavaju.

U Daganiji poduzet će se mjere za povećanje područja opskrbe vodom i natapanja, jer se kolonija poglavito bavi sadjenjem na močvarnom tlu. Blizina Jordana i subtropska klima pogoduju uspijevanje povrća i mnogih voćaka, koje ondje nekoliko tjedana prije dozrijevaju nego na drugim mjestima, pa zbog toga postizavaju više cijene.

Lubenice uspijevaju u Daganiji, te se prodavaju ne samo u Palestini, već i u Damasku uz vanredno povoljne cijene.

U Kineretu na zapadnoj obali jezera Tiberija povoljno je prodana žetva banana u Haifu.

Imigracija. Izdaci imigracionoga odjela, što ga uzdržava Keren Hajesod iznašali su u mjesecu maju 2822 funte. Ova svota premašila je za 300 funti budžet, jer je gradnja useljeničkog doma u Haifi stajala 1127 funti. Ostali izdaci ovoga odjela ostali su ispod prosječnog nivoa, akoprem je useljivanje u mjesecu maju bilo znatno jače no u prošlim mjesecima. Novih useljenika došlo je u Palestinu 831, a starih se povrtilo 75, ukupno se dakle uselilo 905 osoba. Od novih useljenika pada 271 u kategoriju A, u koju se broje materijalno obezbijedjeni ljudi, koji mogu sebi stvoriti samostalnu egzistenciju.

Jer su se poboljšale radne prilike i jer je manji postotak halucim u imigraciji ovoga mjeseca, došao je samo malen broj halucim u useljenički logor, a i ovi su ga doskora ostavili, jer su brzo našli uposlenja. Broj useljenika neprestano raste, pa možemo očekivati, da će broj imigranata u mjesecu junu nadmašiti rezultat mjeseca maja.

Rad. Od 2000 funti, što ih je odjel izdao, otpada 1000 funti na račun radnoga budžeta za radnički bolesnički fond, za kulturni rad i za burzu rada. Solel bone davan je zajam od 800 funti, da uzmogne izgraditi nove kamenolome kraj Jeruzolima. Ovim kamenolomima se pripisuje velika važnost, jer su se za gradnju židovskih kuća u Jeruzolimu, Haifi i drugih mjesta moći dobiti isklesani kamen od židovskih radnika.

Do prije kratkoga vremena bio je ovaj zanat isključivo u rukama Arapa. Prošle godine izobraženi su prvi Židovi za klesare. Uvećanom građevnom djelatnosti u Jeruzolimu i drugim mjestima pokazala se potreba, da se i na ovom području izobrazu što više židovskih radnika. Za ovu izobrazbu i izgradnju kamenoloma potrebno je 3000 funti, pa je radni departman odlučio doprinijeti 1000 funti.

Radni departman podijelio je još ove zajmove: 70 funti Merkasu Mahala i 75 funti četvrti Tel Nordau i Tel Aviva za gradnju ceste.

Kako je opsešan rad Keren Hajesoda u Palestini dokazuju izdaci u maju, koji su učinjeni za školstvo i to više i niže zavode, za medicinsku organizaciju Hadasa, za pokusnu stanicu, sadjenje duhana, biblioteku itd.

Trgovinske i industrijalno odjeljenje što ga također uzdržava Keren Hajesod izdalo je u maju za unapredjenje trgovine i industrije 800 funti. Ukupna svota što je u prošlim osam mjeseci u tu svrhu utrošena iznaše 4897 funti.

Zaključenje Njujorske K. H. kampanje. 24. juna zaključena je njujorska K. H. kampanja. New-York sabrao je ukupne 510.711 dolara u gotovom. Obzirom na opću gospodarsku depresiju, ovaj rezultat premašuje svako očekivanje, te je ponajbolji dokaz za simpatije što ih K. H. kao finan-

cijski instrumenat za obnovu Palestine uživa. Ukupne supskripcije iznašaju 750.000 dolara, od toga 240.000 dolara još nije uplaćeno, što je znan progres spram lanjskog rekorda.

Impozatna manifestacija za K. H. u Krakovu. Dne 30. juna održana je u Krakovu pod vedrim nebom propagandna skupština za K. H., koja nam predstavlja nakon San-Remske slave ponajveću manifestaciju krakovskog židovstva. I ortodoksi su u velikom broju učestvovali. Tisuće učesnika s entuzijazmom je saslušalo referat. Mitingu je predsjedao dr. Feldblum, a govorili su narodni poslanik dr. Thon, te senator rabin Kovalski, koji vodi sadanju K. H. akciju u Krakovu. Možemo očekivati, da će se ovaj veliki interes krakovskog židovstva očitovati i u materijalnom pogledu.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Weizmann kod Herriota. Dr. Weizmann boravio je od 1. do 4. jula u Parizu, pa ga je tom prilikom primio ministarpredsjednik Herriot. Razgovori su se vodili o cijonističkim pitanjima. Herriot pokazao je veliki interes i izrazio je želju, da u augustu ponovno primi dra Weizmanna, da s njime povede razgovore o cijonističkim problemima.

Upit o ubistvu de Haana u engleskoj donjoj kući. Konzervativni poslanik Howard Burg upravo je na ministra za kolonije upit, da li je primio informacije o ubistvu poznatog anticijoniste dra de Haana. De Haan upravo je namjeravao, da podje u London, i da u Colonial Officeu poduzme reklamacije ispred ortodoksnih anticijonista protiv jarma, koji im se stavlja podređivanjem pod cijonistički režim. Interpelant pitao je zatim vladu, da li namjerava poduzeti potrebne korake, kako da se ubojica pronadje.

Ministar za kolonije Thomas odgovorio je, da se u Palestini provadja istraga, no kako je još do danas ostala bez rezultata, vlada ne može da dađe nikakvih objašnjenja. O namjeravanom putovanju de Haanovom u London nije mu bilo ništa poznato. Colonel Bury pitao je nadalje ministra, da li vjeruje, da se ovdje radi o političkom ubistvu. Speaker prekinuo je odgovor ministra Thomasa, koji je upravo rekao: »Ne mogu da vjerujem...«, jer da ovo naknadno pitanje nije fair.

Colonial Office dao je preko palestinske vlade obitelji de Haana izraziti svoju sućut, a isto i High Comissioner, koji upravo boravi u Londonu. Egzekutiva bila je zastupana kod pogreba, a po naročitom je delegatu kondolirala kod vodje palestinske Agude, Sonnenfelda.

K umorstvu dra de Haana. »Haolam« piše: S ogorčenjem doznao je cijeli židovski svijet o umorstvu u Jeruzolimu. Tkogod bio ubojica i štogod bio motiv ovoga čina, nitko ne može da opravda ovaj čin. Ubijeni dr. de Haan bio je ogorčeni protivnik cijonizma i često smo bili prinuđeni, da zauzimamo stav protiv njegova djelovanja, tim više, što nije bio vrlo oprezan u izboru sredstava za borbu. Ali ova protivština ne može da umanjí osudjivanje ovoga zločina. Nemoguće je danas da se iznašaju ikakove kombinacije o počinitelju zločina. Ovo umorstvo nije samo nesreća i zločin s razloga čovječnosti, već ima bez sumnje i političko znamenovanje. De Haan je prominentna ličnost jedne židovske grupe u Palestini, bio je politički eksponiran i stajao sred borbe i nasilna smrt jedne ovakove ličnosti uvijek je podesna, da raspiri političke strasti. Nema sumnje, da će se taj događaj iskoristiti u agitacioni svrhe i sa židovske i nežidovske strane. Jedan do engleskog novinstva već sad upotrebljava ovaj događaj, da pravi propagandu za ispražnjenje Palestine po Englezima. Nadamo se, da barem Agudat Israel ne će pokušati, da izbije političkog kapitala iz smrti svoga vodje. Židovski narod u svim svojim slojevima i partijama složen je u tom, da osudjuje svako umorstvo. U zadnjih 10 godina na žalost se svijet naučio umorstvu. Sistematično ubijanje ljudi za vrijeme rata smanjilo je u svijesti naših savremenika važnost ljudskoga života. U godinama iza rata na dnevnom su redu umorstva, bilo iz ličnih, bilo iz političkih razloga. Dosad bio je židovski narod od toga ušćuvan. Ne znamo, da li je ubojica dra. Haana bio Židov. Ispostavi li se, da je jedan Židov izvršio ovo djelo, bit će to žalo-

Što je Keren Hajesod unutar triju godina (1. aprila 1921. do 31. marta 1924.) učinio u Palestini.

1. Gospodarska kolonizacija (i pokusne stanice)	£	330.898	27.05%
2. Odgoj i školstvo		254.201	20.76%
3. Useljivanje (i palestinski uredi i hahšara)		158.110	12.75%
4. Investicije novca:	£	50.000	4.09%
Ruthenbergovo preduzeće		45.208	3.69%
Hipotekarna banka		10.000	0.82%
Palestine Lam Development Co.		8.305	0.72%
Školske zgrade		114.113	8.62%
5. Javni radovi		105.509	8.62%
6. Sanitarna skrb		83.519	7.32%
7. Vanredni izdaci		50.043	4.03%
8. Izdaci uprave u Palestini		48.213	3.04%
9. Palestinski budžet mizrahitičke organizacije		32.391	2.64%
10. Židovski Narodni Fond		39.672	1.68%
11. Tehnika		12.190	0.99%
12. Trgovina i industrija		10.292	0.84%
	Ukupno £	1,223.151	100—

stan dokaz, da ni židovski narod nije ostao pošteđen od utjecaja vremena opće podivljalosti. Ubijeni dr. de Haan bio je naš politički protivnik, ali je bio Židov i mi na njegovu grobu izrazujemo našu najdublju sućut obitelji i njegovim prijateljima. Nadajmo se, da njegova smrt ne će biti izvor novih nesreća za židovski narod.

K 20. Tamusa. Službeni list svjetske cijonističke organizacije piše ovim povodom:

Dvadeseti put obnavlja se u ovoj godini dan žalosti, na kojem je židovski narod izgubio svoga najvećega vodju. U ovih 20 godina mnogo se toga mijenjalo, nastala je nova generacija, koja nije više poznavala vodju. Većina današnjih cijonista nema više prave predodžbe, kako je bio apsurdan i smion Herzlov pothvat prije 27 godina. Njegovo proročansko oko vidjelo je istinu, i ako su ga svi smatrali ludom. Danas je njegova istina postala općim dobrom i u borbi su tek putevi ostvarivanja u okrutnom svijetu stvarnosti. 20. Tamusa, na dan narodne korote naše novije židovske historije, treba da smo sebi svijesni, koju hvalu dugujemo tome mužu, čije se srce slomilo u pionirskom činu za svoj narod. Svi cijonistički savezi spremaju se svake godine, kad dodje taj dan, na proslavu Herzlova života i djela. Nastala je lijepa tradicija, da taj dan slavimo kao narodnu slavu Žid. Nar. Fonda. U Palestini treba postaviti velik žv spomenik velikom vodji. Svakom je cijonisti moguće, da doprinese kamećak tome spomeniku, i svaki neka sam prosudi, što je dužan Herzlovoj uspomeni. Cijoniste svakoga grada trebali bi da učine sve što je u njihovoj moći, da masama naroda živo prikažu Herzlovu pojavu i da skupljaju prinose za Žid. Nar. Fond. Glavni ured Keren Kajemeta izdao je svim povjerenicima tačne instrukcije i njegovi marni saradnici bez sumnje će u svim mjestima uložiti sve svoje sile, da postignu što bolji rezultat ovog moralno i materijalno jednako važnog sabiranja.

Konferencija američkih cijonista. U prisustvu od 698 delegata održala se 27. godišnja konferencija američkih cijonista. Predsjednik Sjedinjenih Država Coolidge u svome pozdravnom pismu veli: »Izražavam ovime svoje najbolje želje cijonističkoj organizaciji. Plan, da se ponovno izgradi domovina za sve Židove, mora naići na simpatiju sviju. Želim Vašem vijećanju potpun uspjeh«. Velikim oduševljenjem primljen je brzoprijavni pozdrav dra. Weizmanna, koji veli, da je za vrijeme za boravka u Americi naučio poštovati snagu američkoga židovstva. »Amerika pomoći će svjetskome židovstvu, kao što je već pomoglo ruskome židovstvu. Cijonistička svjetska organizacija s povjerenjem u Vas i Vaš rad gleda«.

Nakon političkoga referata Louisa Lipskoga i izvješća Morrisa Rothenberga o pregovorima s Marshallovom grupom, primljena je ova rezolucija: Konferencija cijonista Amerike pozdravlja napredak, koji je postignut u pitanju predobivanja grupa, organizacija i elemenata američkoga židovstva što nisu u sklopu cijonističke organizacije za saradnju na svjetskoj organizaciji Jewish Agency-a. Nadamo se, da će ovo predobivanje drugih organizacija i grupa i u Evropi i u drugim dijelovima svijeta napredovati, tako da će u najkraće vrijeme Jewish Agency reprezentirati cjelokupno židovstvo, koje podupire izgradnju židovske narodne domovine u Palestini.

Rad američkih cijonista. Iz godišnjeg izvještaja koji je podnešen konvenciji cijonista u Pittsburgu donasmo izvadak o radu američke cijonističke organizacije u prošloj godini, dok o rezoluciji izveščujemo u drugoj vijesti.

1. Keren Hajesod. Ove godine je po treći put uspjehom sprovedena keren hajesodska kampanja. Rezultat ne zaostaje za onim prošle godine, avoprem kampanja u mnogim mjestima još nije završena, a u nekim važnim gradovima kao Baltimore i Newark zbog lokalnih prilika odgođena na jesen. Od osnutka Keren Hajesoda ubrano je u Americi ukupno 5,800.000 dolara.

2. Narodni Fond. U osam mjeseci to jest do 31. maja 1924. ubrano je za Narodni Fond 120.144.18, prema 91.847.99 dolara u isto vrijeme godine 1922.-23. Ostane li ovaj porast i nadalje u istoj proporciji sabrat će Keren Kajemet Lej Israel u Americi u godini 5684. oko 200.000 dolara.

3. Organizacija Hloldasa. Tokom godine sakupila je Hadasa, koja je sastavni dio američke cijonističke organizacije, u svrhe ovoga društva 145.599 dolara, a za medicinske svrhe organizacije u Palestini 38.472 dolara. Osim toga doznačila je upravu društva u Palestinu daljnjih 47.300 dolara.

4. Broj članova. Broj članova iznašao je kod prošlogodišnje konferencije 37.328, dok je ove godine porasao na 46.516.

5. Propaganda. Cijonistička organizacija Amerike ove će godine svojom propagandom doseći veći broj ljudi nego ikada prije. New-Palistine, »Dos jidiše Folk« te časopis »Joung Juda« broje preko 50.000 čitalaca, ne uzev kod toga u obzir veliku prodaju knjiga i brošura.

Kod ovih radova ne smijemo zaboraviti na onaj duh i entuzijazam, što se je neprestano morao unašati u sve dijelove rada. Da se nijesu neprestano dozivali u pamet cijonistički ideali, da se nije bez prekida tumačila cijonistička politika, da ne postoji ona zamjerna snage američke administracije, ne bi rad američkih cijonističkih vodja bio tako uspješan.

Černovica za Geulat Haarec. Od posebnog dopisnika primili smo opširan izvještaj o boravku Menahema Usiškina u Černovicama, iz kojega vadimo ovo:

Prošle noći nije Usiškin došao do mira. Krivica je u tome, što je njegov posjet ostavio nezimjeran dojam. Čim je ostavio Jassy, morao je na svakoj željezničkoj stanici da odgovori na pozdrave i zahvali masi, koja ga je oduševljeno dočela glazbom, pjevačkim zborom i cvijećem. U Černoviti doseglo je oduševljenje svoj vihanac. I premda je valjalo računati s antisemitskim izgredima, ipak su se skupili na tisuće Židova po ulicama i marširali u gustim redovima pod vodstvom pročelnika zemaljske komisije Narodnog Fonda k židovskom narodnom domu. Tu je izmijenjeno nekoliko pozdrava a istom nakon toga mogao je Usiškin poći na počinak.

Pred njegovim stanom postavljena je počasna garda černovičkog »Makabija«, koja se od vremena do vremena mijenjala.

Gosp. Usiškin držao je prvi svoj govor u B'nei B'rit loži i njegovi slušatelji, najodličniji krugovi našega židovstva, bili su tako oduševljeni o pozivu na saradnju za narodnu domaju, da su s mjesta zaključili nešto u Palestini učiniti, što bi za vječna vremena bilo spojeno s imenom B'nei B'rita.

Odavde pošao je gosp. Usiškin na skupštinu povjerenika Nar. Fonda, gdje su ustanovljeni planovi za akciju kupnje zemljišta. Duskora započeli su parovi da obredaju židovske kuće i da prime darove od najmanje jednog dunuma zemljišta, te je već prvoga dana skupljeno jedan milijun leva, t. j. 500 funti. Medjutim bile su i dogotovljene pripreme za veliku skupštinu, kojom se imala zapravo započeti kampanja. Pošto je postojala bojazan, da dvorana ne će moći da primi sve učesnike, morala se je isprazniti i sve je stajalo. Na koncu njegovog jednosatnog plamenog i strastvenog govora, Usiškin je burno akklamovan od oduševljenog slušateljstva.

Daljnje posjete pravio je vodjama općine, koji su mu pokazali najvažnije općinske institucije. Svagdje je nastojao, da zbliži sve elemente židovstva k ideji cionizma i izgradnji Palestine.

Naročito velik dojam izazvao je njegov posjet u školi i dječjem vrtu, gdje se hebrejski uči kao nastavni jezik. Pored toga primio je mnoge žurnaliste i prijatelje.

Utišak njegovog puta još će dugo djelovati u Bukovini.

Uprava palestinskog kolonizacionog rada. »Haolam« piše: U posljednje vrijeme objelodanile su stanovite novine u Palestini niz senzacionalnih vijesti, koje se tiču kasnijih planova za upravljanje cionističkog rada. Ne bi trebalo ni spomenuti, da su sve ove vijesti stvorene u kojoj redakcionoj sobi. A ako u kojoj od ovih vijesti ima i nešto istine, tako je iskrivljena, da je efekat upravo protivan istini. Tako ze n. pr. tek nedavno senzacionalno javljeno, da je de Lie me izabran za upravitelja rada za Palestinu. Cionističkoj javnosti nije novo, da je na posljednjem kongresu u Karlsbadu bio predložen de Lie me za ovo mjesto. Predložio ga je dr. Rupp in, koji je, da bi se konačno primila njegova ostavka i da udovolji svojoj davnoj već potrebi za mirom, tražio sebi nasljednika. I dr. Weizmann pregovarao je sa de Lie meom iza kongresa. Medjutim si je ovaj pridržao pravo, da zauzme stav iza jednog namjerenog putovanja u Palestinu. Do rezultata dakle nije došlo i Rupp in je na naročitu molbu predsjednika organizacije ostao na svome mjestu. Danas se u Palestini protiv dra. Ruppina vodi besprimjerna kampanja. Protivnici ne biraju sredstva, kojima se bore protiv njega i iskrivljuju istinu. I ako je žalosno, da se u našoj mlađoj domaji upotrebljavaju tako jadne metode, mi se ne bi na to obazirali da iz nekog tamnog izvora nije raširena besmisljena i lažna vijest, da je predsjednik organizacije na neki način vezan sa ovom kampanjom. Nema vijesti, koja bi bila tako apsurdna, da u uskoj atmosferi Palestine ne bi našla vjerovanja. Upozorenja u novinstvu postajala su sve jasnija i konačno su neki ugledni vodje radništva upravili na Weizmanna otvoreno pismo (Hapoel Hacaír. — Red.), u kojem ga pozivlju, da u ovoj štetnoj i otrovanoj stvari zauzme stav. Možda dakle nije nepotrebno ustanoviti, da su ove vijesti apsurdne. Rupp in ostao je na svojem mjestu na naročitu molbu i zahtjev Weizmanna. On je u Americi radio zajedno sa Weizmannom na najkolegijalni način. Rupp in je prvi zahtijevao, da se u Palestinu pozove prof. Mead. On je tokom dviju godina predložio neke reforme i predložio ih je Weizmann. Nije tajna, da Rupp in hoće da napusti svoje mjesto, da uzmogne nekoliko godina znanstveno raditi. No ovo nema nikake veze sa kampanjom »Doar Hajom«-a. Pokušaj, da se izvana unese nesloga medju kolege Cionističke egzekutive, ne će uspjeti. Šteta je, da se naše sile, koje su tako nužno potrebne za narodnu izgradnju Palestine, troše u takvim škandaloznim aferama.

U Londonu se održala konferencija za hebrejsku univerzu. Odbor za hebrejsku univerzu u Jerusolimu sazvao je za 20. i 21. jula za London sjednicu, na kojoj se imalo raspravljati o osnutku fakulteta za židovske znanosti. O tome piše »Haolam«:

»Pripravni radovi za hebrejsku univerzu u punom su toku. Osntak prirodslavnog fakulteta učinio je pod vodstvom prof. Fodora već izvjestan napredak. Interes židovske javnosti posvećen je poglavito onim odjelima, koji obuhvataju duševne znanosti. Stvorenje ovog fakulteta nailazi na silne poteškoće, jer jerusolimski univerza ne može da bude kopija koje evropske univerze, a i sa židovskim se znanostima mora ondje drugovačije postupati nego na židovskim učilištima u

galutu. K tome treba višu duševnu naobrazbu udesiti prema potrebama jišuva i uvjetima života njegove omladine.

Budući institut ne smije da bude samo dom za istraživanje hebrejskog jezika, židovske povijesti, palestinske arheologije, arapske kulture, već mora da bude i učilište u punom boljem smislu. U živom kontaktu s duševnim problemima treba se stvoriti krug oko onih ljudi, koji u sebi ujedinjuju znanje, dar predavanja i kvalifikaciju za duševnog vodju. U posljednje su vrijeme i krugovi, koji stoje postrance od cionističke ideje, pokazali interes za ovaj dio hebrejske univerze. Podsjećamo samo na dar F. Warburga u iznosu od 100.000 dolara. U Palestini, Americi, Engleskoj, Francuskoj i Njemačkoj postoje sveučilišni odbori, koji imaju da rukovode pregradovima. Da se sastavi nacrt za izgradnju instituta, sazvaio je sekretarijat sjednicu za 20. i 21. jula u Londonu. Delegat pomenutih zemalja će prisustvovati. Želimo, da ova vijećanja budu uspješna, tako da se smjesta može pristupiti izvedbi programa.

Židovi Brazilije daruju Narodni Fond. Gosp. Naricio F. Klabin iz San Paola, kupio je kraj kolonije Kfer Nlal (Ajn Haj) zemljište, koje je poklonio N. F. Darovatelj dao je 1500 funti za kupnju zemljišta, a isti iznos je opredijelio za kultiviranje i zasadjenje tla. Prema želji g. Klabina nazvati će se naseobina po Židovima Brazilije.

Realiziranje jednog legata. God. 1920. umro je Joe Levy, topli prijatelj Palestine u Nottinghamu. Ostavio je velik dio svoga imetka, koji se sastoji u realitetima, Keren Kajemetu. Nakon mnogih poteškoća došlo je sada ipak do razdiobe ostavštine, te je Keren Kajemet dobio 1800 funti.

Interesantno je, da nakon velikih testamentarnih prinosa Rosenbluma i Gotza u mnogim krugovima, naročito u Engleskoj, postoji namjera, da se u svojim oporukama sjete Keren Kajemeta.

Porast prihoda Keren Kajemeta. U junu 1924. dobio je Keren Kajemet na darovima 17.193 egip. funti. Od oktobra 1921. do uključivo juna 1924. svršava se tri četvrtine od tekuće finansijske godine. Za ovo vrijeme predoznačen je Keren Kajemetu iznos od 107.784 egip. funti prema 72.353 egip. funti u istom periodu u prošloj godini.

Nakon odbitka iznosa, koji je otplatio Keren Hajesod na svoj stari dug, iznašaju ukupni darovi prvih 9 mjeseci god. 5684. 102.784 egip. funta, prema 60.739 egip. funta u istom razdoblju prošle godine. To znači porast darova od 67%. Darovi ovih prvih 9 mjeseci dijele se prema zemljama ovako:

Amerika	LE 27,402,669
Njemačka	8,890,969
Engleska	8,233,743
Čehoslovačka	5,065,775
Keren Hajesod	5,000,000
Južna Afrika	4,690,380
Rumunjska	3,443,954
Poljska	3,418,004
Kanada	3,316,128
Litavska	3,276,610
Druge zemlje	35,048,346
	LE 107,786,618

Hackenkreuzleri na židovskom groblju. Berlinski »Vorwärts« javlja iz Münchena: U Binswangu kod Augsburga održavala je jedna četa od 50 Hackenkreuzlera takozvani Felddienstübung i tom prilikom uništila je na upravo vandalističan način tamošnje židovsko groblje. 22 nadgrobna kamena srušili i demolirali su tako, da je ponovno postavljanje nemoguće. Drugo nadgrobno kamenje namazali su svojim »Hackenkreuzom« i obesčastili su grobove na najprostiji način.

Državni odvjetnik prošašao je dosada četiri člana ove rulje. Karakteristično je, da u pogledu javne sigurnosti u Bavorskoj još uvijek vladaju takve prilike, da je ova rulja mogla uz smetanje noćnog mira uznemiriti i židovske građane, a da policija nije ni uredovala.

Židovska svjetska konferencija za pripomoć. Ako danas promotrimo četirigodišnje djelovanje židovske svjetske centrale za pripomoć, vidjet ćemo, da je uspelo centralizirati oko nje, sve židovske pripomoćne organizacije skoro svih zemalja i provesti zaključak Karlsbadskog Kongresa, da židovska pripomoćna djelatnost ne smije da bude stvar pojedinih židovskih notabla i filantropa, već stvar cjelokupnog židovskog naroda. U glavnome nastojala je centrala, da u Istočnoj Evropi, naročito Ukrajini, gdje je židovsko pučanstvo trpilo pored rata i od pogroma, pruži što veću pomoć masama bjegunaca, za koje

su bila zatvorena vrata Amerike i drugih zemalja za imigraciju. U južnoj Ukrajini osnovano je 31 dječjih kuhinja i domova, gdje se dijelilo jelo, odijelo i pružala liječnička pomoć. Zajednički sa židovskom sanitarnom organizacijom »Ose« uredilo se u Ukrajini 27 bolnica, poliklinika, ambulato-rija, gdje se dnevno liječilo desetke hiljada bolesnika. U samoj Rusiji uredilo se 80 institucija za djecu, 20 domova za invalide i veći broj bolnica sa znatnim subvencijama. Osim toga potpomoglo se tokom četiri godine oko 500 raznih židovskih institucija u Rusiji velikim svotama. U novembru 1922. poslana je ladja sa 1,000,000 kg živežnih sredstava, odjeće i lijekova u vrijednosti od preko 5 milijuna franaka u Rusiju. Uspjelo je takodjer uspostaviti veze izmedju u Rusiji ostalih i njihovih rodjaka koji su se iselili te su potonji takodjer pomagali svojim rodjacima raznim pošiljkama.

Ne manje uspješna bila je i pripomoćna akcija za bjegunce iz Poljske, Rumunjske, Litve, Letске i Njemačke te za židovske studente na mnogim univerzama srednje Evrope. U zadnje vrijeme poduzela se akcija za osnutak jedne Sjedinjene Židovske Narodne Banke, koja treba da bude finansijski instrumenat za novčane doznake u svrhu pripomoćnih akcija. Ova je banka već zakonski registrirana sa kapitalom od 50.000 funti

Budući jer nije došao momenat, kad bi se moglo odustati od daljnjih pripomoćnih akcija i naprotiv se položaj Židova u raznim zemljama izdana u dan pogoršava zaključila je centrala sazvati drugu svjetsku konferenciju za pripomoć, da zainteresuje židovske općine i njihove Saveze za židovski pripomoćni rad i da se osnuje židovski svjetski savez za socijalnu pripomoć.

Konferencija sazvana za 21. do 26. augusta o. g. u Karlove Vari imala bi se baviti svim pitanjima ovog saveza te pripomoći za djecu, židovskog obnovnog rada i emigracije.

Konferencija za emigraciju u Varšavi Varšava, 12. jula. U državnom iseljeničkom uredu održana je konferencija o iseljeničkim pitanjima, na kojoj su sudjelovali zastupnici poljskog ministarstva rata, vanjskih posala i unutrašnjih djela, nadalje zastupnici poljskog iseljeničkog društva, Hebrew Ide Association (Hias), Ica-centralni komitet, obrtnih zajednica, te parlamentarni zastupnici u iseljeničkom vijeću. Konferencija se bavila s emigrantskom politikom poljske vlade, naročito sa stajalištem vlade prema plovidbenim udruženjima, a u vezi s time sa stalnim povisivanjem tarifa na brodovima.

Zastupnik ministarstva rata izjavio je, da će uskoro izaći naredbe, koje bi olakšale emigraciju osoba, koji traže posao; osobe do 23. godine, koje dokažu, da se iseljuju, jer traže posao, ne će više trebati naročite dozvole; za emigrante u dobi od 23. do 28. godine ostat će i nadalje u kreposti sistem potvrda, ali bi izašli propisi o provedbi, koji bi propisali širokogrudni postupak kod izdavanja tih dozvola za emigraciju.

Na koncu vijećanja upravila je konferencija molbu na šefa iseljeničkog ureda, da bi na ovoj konferenciji donešene zahtjeve za reorganizacijom emigracionog vijeća u zajednici s delegatima obrtnih zajednica i iseljeničkih ureda te društava, dostavilo ministarstvu za socijalnu skrb.

Događaji u Černovicama. Černovice, 12. jula. U Černovicama samim vladala momentano mir. U okolici su medjutim učestali napadaji na židovsko pučanstvo.

U nemirima prošle nedjelje teško ranjeni Ileo Kreist bori se sa smrću. Isto i vodja antisemitskih studenata, Popescu, leži teško ranjen.

Generalni inspektor bukureštanske policije, Olarasu, stigao je u Černovice. Dobio je instrukcije od vlade, da ima nemire bilo kakovim načinom skršiti. Pozvao je reprezentante židovske općine na konferenciju te je skupa s gosp. Ebne-rom, jednim od vodećih ličnosti židovske općine u Černovicama, posjetio teško ranjenog Kreista u bolnici.

Rumunjski ministar unutarnjih djela zabranio je jednu najavljenju prosvjednu skupštinu Židova u Černovicama protiv antisemitskih izgređa. Osim toga naložio je ministar, da se židovske trgovine, koje su u znak protesta zatvorene, imadu opet otvoriti.

Treće čitanje zakona o jezicima u Sejmu. — Burne scene. — Zastupnik Prilucki zlostavljen. Varšava, 12. jula. Pri trećemu čitanju zakona o jezicima u poljskim pograničnim zemljama za-

stupnici ukrajinski te bijeloruski predložile, da se prijedbe na prijedloge o dnevnom redu. Kad predsjednik sejma ovaj prijedlog kao poslovniku protivnik nije htio staviti na glasovanje, nastadoše burne scene, koje su se razvile u tučnjavu. Kad je zastupnik židovske pučke stranke, Prilucki, koji je radi jedne upadice sa 3 sjednica isključen, izlazio iz dvorane, napao i zlostvaljao ga je zastupnik nacionalno-demokratske stranke Dobaj; kad se je pak povratio u skupštinsku dvoranu, slijedio ga je Dobaj i teškom je mukom uspio izbjeći tučnjavi. Dobaj je za tri narednih sjednica isključen. Kad je došlo do glasovanja o prijedlogu ukrajinski, bijeloruski i njemački zastupnici napustili su demonstrativno dvoranu, a i dio židovskih zastupnika slijedio je njihov primjer. Zakon je tako nakon trećeg čitanja prihvaćen.

Iz Palestine

Radnički dom u Ramat Gan. Nedavno je položen kamen temeljac za radnički dom u Ramat Ganu, koji leži blizu Tel Aviva. Tako nastaje nova tvorevina židovskog radništva u Palestini, koja zahvaljuje svoj opstanak inicijativi i snazi samih radnika. Svaki od tih 100 radnika dao je osim dva radna dana još i novčani dar, da se omogući izgradnja ovoga doma. I ako je sve to izvedeno u vrlo skromnoj formi, moramo se ipak diviti požrtvornosti tih radnika, koji od skromne svoje zarade daju za ovu svrhu lijep prinos.

Razvoj konzumne zadruge Mašbir. Židovska radnička organizacija u Palestini povelja je akciju, da poveća kapital židovske konzumne zadruge Mašbir. Mašbir započeo je svoje djelovanje za vrijeme rata i proširio isto preko cijele zemlje, zahvativši židovsko radništvo u gradovima i u svim centrima židovskoga rada. Vodja radništva Katznelson napisao je brošuru, u kojoj prikazuje razvoj i porast Mašbira. Sad se vode pregovori između palestinske egzekutive i direktora Mašbira, prema kojima bi se zajam, što ga je Egzekutiva dala zadruzi, pretvorio u akcije, koje bi ostale vlasništvo Keren Hajesoda.

Radnička biblioteka u Jerusolimu. 70% knjiga centralne biblioteke opće židovske radničke organizacije u Palestini su prema najnovijoj statistici: hebrejske. Biblioteka ima od 34 hiljada svazaka 24 hiljade hebrejskih. To je jasan dokaz za narodne težnje i uspjehe židovskoga radništva u Erec Jisraelu. Od knjiga u drugim jezicima posjeduje biblioteka: njemačkih 3946, ruskih 2367, židovskih (!) 2175, engleskih 730, francuskih 138, poljskih 121, talijanskih 80.

Imigracija u mjesecu maju. U mjesecu maju o. g. unišilo je u Erec Israel svega 831 imigranata. Od toga je bilo 424 muškaraca, 220 žena i 187 djece. 229 muškaraca je bilo oženjeno i od toga 122 glave obitelji. Najveći broj došao je iz Poljske, Litve i Rumunjske no karakteristično je, da se imigracija iz država srednje i južne Evrope znatno povećala.

Amerika 12, Bugarska 66, Njemačka 21, Mađarska 13, Jugoslavija 25, Litva 45, Poljska 359, Čehoslovačka 7, Rumunjska 63, Rusija 84, Turska 22, Mezopotamija 16. — Po zvanjima se iseljenici dijele ovako: obrtnika 105, malo-industrijalaca 9, industrijalaca 6, poljoprivrednika 10, poljoprivrednih radnika 123, tvorničkih radnika 23, slobodnih zvanja 29, tipografa 4, halucim bez struke 202.

Umjereni Arapi ne učestvuju kod VII. arapskog kongresa. Nakon vijećanja od više tjedana

zaključila je arapska umjereni stranka i palestinsko-arapska seljačka stranka, da ne učestvuju kod kongresa, što ga je palestinsko-arapska egzekutiva sazvala za 20. juna.

Tekstilna industrija u Palestini. Trgovinski odio palestinske vlade potvrdio je pravila novog akcionarskog društva za tekstilnu industriju i trgovinu u Jafi. Glavnica iznaša 10.000 funti. Osnivači su društva poznati tekstilni industrijalci iz Poljske. Društvo namjerava da osnuje tkalnicu u Jafi i prodavaone u raznim gradovima Palestine i ostalih zemalja Orijeanta. U vezi s osnutkom ovog društva dobila je cionistička egzekutiva Palestine 215 novih dozvola za useljenje haluca, kvalifikovanih tekstilnih radnika.

Arapi traže židovske duhanske radnike. Mnogi arapski veleposjednici, koji su se zadnje vrijeme posvetili sadjenju duhana, nastoje, da uposle židovske radnike, jer su ovi za veliki promet kod duhanskih radova prikladniji od arapskih radnika. To je prvi puta, da arapska vlastela uposljuje židovske radnike.

Iz Jugoslavije

Iz sjedince Radnog Odbora. Radni je Odbor u svojoj sjednici od 16. o. mj. kojoj je pribivao član S. O. g. inž. H. Azriel iz Beograda nakon rješavanja tekućih agenada saslušao referat o prijedlozima g. inž. Azriela, a zatim se razvila opširna debata, u kojoj su učestvovali svi članovi Radnoga Odbora kao i g. Azriel, koji je opširno obrazlagao svoje predloge. Stvoreni zaključci predložiti će se u smislu zaključka Saveznog Vijeća prvoj sjednici S. O. U vezi s time pretresao se nacrt ugovora, što ga imaju potpisati svi halucim, koji će biti naseljeni u halučkoj farmi u Erec Jisraelu, te je nacrt predan jednome pododboru na ponovno preradijenje.

Herzlova proslava u Zagrebu. U ponedjeljak, dne 21. o. mj. održat će se u 1/9 sati na večer žalobna služba božja.

Židovsko narodno društvo priredjuje svoju Herzl-proslavu u utorak, dne 22. o. mj. u dvorani Teatra marioneta (Trg I. 19) u 9 sati na večer Spomenoslovo držat će g. dr. Aleksandar Licht.

POVJERENICIMA I PRIJATELJIMA KEREN KAJEMETA!

Na 20. Tamusa pada obljetnica smrti velikog sina i vodje židovskoga naroda.

U duhu židovskih tradicija slavi se taj dan djelima, koja pomažu ostvarivanje njegovih ideala.

Taj dan pripada Keren Kajemetu.

Svaki Židov, a pogotovo svaki cionista dužan je, da toga dana na spomen dra. Herzla daruje koji iznos u korist Keren Kajemeta.

Nije dosta, da svako sam daruje, nego je dužan nastojati da i drugi daruju. Toga dana treba da se svi postave u službu Keren Kajemeta, da rade za njega, da sabiru u njegovu korist.

Direktorij Keren Kajemeta zaključio je, da u ovoj godini podvostruči svoj zemljišni posjed. To znači, da nam u ovoj godini valja sakupiti za Keren Kajemet toliko, koliko u svim godinama dosele zajedno. To nije jedan pokušaj iz objesti ili demonstracije radi. Taj je zaključak diktovan silom prilika, nuždom brzega i boljega razvitka obnove Erec Jisraela.

Mi trebamo podvostručenje zemljišnog posjeda Keren Kajemeta u ovoj godini. Zato moramo da sakupimo odgovarajuća sredstva.

Usiškin, guverner Keren Kajemeta, proputovao je Bugarsku, Rumunjsku, Austriju, Češku i Poljsku — sve zemlje sa vrlo slabom valutom — da poradi u tome pravcu. Svagdje je postigao divne uspjehe. K nama Usiškin ne može doći. Zar ćemo zato ostati tromi i mlitavi kao dosele? Nije li naš cionizam dosta dubok i jak, nijesmo li dosta stari cionistički vojnici, te bi bilo potrebno, da k nama dodje Usiškin, da probudi našu svijest i da nas opomene na vršenje naših dužnosti?

U vrijeme, kad Židovi po cijelom svijetu s najvećim oduševljenjem čine najveće napore u korist Keren Kajemeta da podvostruče svoje dosadašnje doprinose. Židovi naše kraljevine daleko su zaostali. Mi još nijesmo sabrali ni polovicu one svote, koja nam je propisana kao naš redoviti polugodišnji kontingent!

To treba brzo i odlučno popraviti. Herzlov spomen-dan najbolja je zgoda za to. Ne smijemo se izgovarati na slabu valutu ni na ekonomsku krizu. I drugdje je slaba valuta i svagdje je kriza. a najveća u Erec Jisraelu, gdje stotine halucim čekaju da im dademo zemlje!

Vjerujemo u to, da imadete dovoljno razumijevanja za ovu akciju. Njom ćete se ali i najljepše odužiti sjeni velikog pokojnika, koji je bio i Vaš vodja i učitelj i koji je Vama dao svoje ideale.

Uprava Keren Kajemet Lejisrael.

Ninčić o Židovima. — Židovi — vrijedan element Jugoslavije. Ministar vanjskih posala dr. Ninčić, primio je prigodom svog zadnjeg boravka u Beču novinare, tako i zastupnika »Wiener Morgenzeitung«-a. Na upit ovoga, kakovo političko stajalište zauzima vlada u Jugoslaviji prema Židovima, razložio mu je dr. Ninčić, kako su već i Židovi stare Srbije uvijek pokazali, da su državotvorni elementi te da i Židovi novo pridošlih krajeva nastoje, da bi svojom suradnjom što bolje pripomogli razvitku i napretku države. Razvoj cionističkog pokreta posmatra vlada sa simpatijama.

Izložba ručnih radova na omladinskom sletu u Novom Sadu. Na sletu u Novom Sadu (17., 18., 19. i 20. augusta- bit će na izložbi ručnih radova, što je priredjuje Pro Palestina, ženska sekcija Židovskog Nacionalnog Društva- izloženi radovi iz čitave Kraljevine. Mi se obraćamo na sva udruženja, da u svom mjestu nastoje kako bi što više radova otpremili u Novisad te tako pridonijeli uspjehu ove izložbe. Dopisi u toj stvari šalju se na »Sekretarijat za V. slet židovske omladine« »Novisad, Jermenska ul. br. 3.

Radni Odbor Saveza Žid. Oml. Udr.

NAŠIM PRETPLATNICIMA!

Usljed sve većih troškova primorani smo, da od 1. jula o. g. povišimo pretplatu na

100 DINARA GODIŠNJE.

Nadamo se, da će svi uvidjeti opravdanost ovoga zahtjeva i uvažiti, da »Židov« još uvijek najjeftiniji list. Ovom prilikom umoljavamo naše cijenjene pretplatnike, da namire dužnu pretplatu, jer uprava lista ne može da udovolji svojim obvezama, ako ne će pretplatnici čim prije priposlati zaostalu dužnu pretplatu.

Uprava »ŽIDOVA«.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju

Izkaz darova broj 11. za vrijeme od 25. juna do 15. jula 1924.

OPĆI DAROVI.

Novi Sad: Specifikacija »Jüdisches Volksblatt« 117.—
Stari Bečej: Specifikacija »Jüdisches Volksblatt« 50.—
Slatina: Specifikacija »Jüdisches Volksblatt« 31.50
Sombor: Specifikacija »Jüdisches Volksblatt« 60.—
Sarajevo: Josef Hirschl umj. cvijeća zarukama

Konforte — Musafija 30.—, Engleski Konzul 45.—, Sternberg—Korner umjesto honorara Obranički sud 400.—, Eriña i Julio Frim umjesto cvijeća zarukama Alfandari—Atias 50.—, Uložna knjižica Jugosl. kreditne banke 98.—, Zadik M. Levi, Wien 200.—, Ing. Oskar Graf, kondolencija dru. Munku 20.—, Isak Konforte, Split 50.—, Povodom radosnih događaja u kućama Moise i Juda Montilja daruju: Jakov Maestro 20.—, Avram Maestro 20, Albert Abinun 50.—, Dir. David Deutsch 100.—, Matilda i Moise Montilja umj. cvijeća zarukama

Kamhi—Mevorah 20.—, Istom prilikom Mihael Levi 20.—, Jakov Maestro 10.—, »Achdus« umjesto vijenca na odar pok. A. Weitznera 100.— Dr. Leon Pinto prig. promocije ing. Sal. Israela — Sultana Atias, Cazin u spomen pok. brata Leona Alkalaya 50.—, Semaja Hasan, Bos. Samac 10.—, E. Levi, Sanski Most, mjesto vijenca pok. Rena Levi i pok. Nehama Pinto 150.— 1363.—
Dubrovnik: U kavani sabrano: David Pandurović 10.—, Šme Blau 10.—, N. N. 10.—, A. Modern 60.—, Löwenstein 10.—, 100.—

Banja Lrka: Juda Levi 30.—
Zagreb: Izrael Mevorah umj. čestitke zaru-
 kama Rute Seidemann 20.—
 1771.50

SAMOOPOREZOVANJE.

Sarajevo: Sara Abinun 12.—

SKRABICE.

Veliki Bečkerek: Specifikacija »Jüd. Volks-
 blatt« 1740.—

Novi Sad: Specifikacija »Jüd. Volksblatt«
 1000.—

Slatina: 30.—

Sarajevo: Reich, Sanski Most 60.—, Kaal Te-
 filat Ašahar 41.05, Olat Haboker 26.55, Bet tefila
 60.55, Kal Kadoš Gadol 79.55, Kaal Kadaš hadaš
 71.50 339.20

Dubrovnik: Jakob Montilja 55, Ferera i Tolent-
 tino 14.—, Bern. Hajon 60.—, Oskar Koen 10.—,
 Herman Reiss 60.— 199.—

3308.20

MASLINE.

Novi Sad: Specifikacija »Jüd. Volksblatt«
 120.—

Sombor: Specifikacija »Jüd. Volksblatt« 120.—

Lipik: Dr. Isidor Herman na obljetnicu smrti
 pok. sina Gjüre Hermana 50.—

Zagreb: Prig. obljetnice smrti Dav'da Anhal-
 teradaruju u njegov gaj masline Ljubica, Štefanija
 i Feri Anhalter 150.—

440.—

TORA DAROVI.

Beograd: Moša B. Josip 100.—, Miša S. Alka-
 lay 40.—, Isak Gabaj 200.— 340.—

Sarajevo: Moše A. Maestro 10.—, Jakov A.
 Maestro 20.—, Avram Maestro 20.—, Dudo Finci
 100.—, Albert Baruh 100.—, Jakov H. Montilja
 50.—, Jehuda Montilja 100.—, Moise Montilja 100.
 Dr. David Alkalay 200.—, Avram Maestro 20.—
 720.—

Dubrovnik: A. Modern 50.—

1110.—

GEULAT HAAREC.

Beograd: Na hanukat habajit Žanete Gabaj
 500.—, Avram M. Koen 100.—, Jevr. oml. udruže-
 nje umjesto cvijeta Esteri M. Ruso prig. 32-god.
 jubileja 200.—, Sakupljeno kod Moše Šika 130.—,
 Izgubljena oklada D. A. Alkalaya 10.—, Na avel
 Ne'it Munk 402.50, Šavuot akcija uz pripomoć
 Jevr. oml. udruženja: Mici Levi 352.—, Lea Kal-
 mić 306.—, Vinjka Semo 200.—, Sofika Leović i
 Rašela Albahari 144.—, Sami Kalef 62.—, Moša
 Kalef 102.—, Avram Levi 103.—, Berta Semo 70,
 Sara Atias i Hanka Kanfino 502.—, Sami Samuj-
 lović 154.—, Viktorija Levi 81.—, Moša Kalmić
 50.—, Klara Nachmias 15.—, Lazar Ar'je 36.—,
 Viktorija Beraha 37.—, Erna Levi 83.—, Ela Levi
 i Nina Leović 100.—, Johana Alt 289.—, Isak
 Amar i Paula Alkalay 50.—, I. Ruben 30.—, So-

fija Demajo 60.—, Damila Filip 56.—, Buna Anaf
 131.—, Jakov Pinto 30.—, Leon Mošić 96.—
 4481.50

Zenica: Prig. vjenčanja Rosa Kraus, Zenica i
 Rudolf Kohn, Brod n/S sabrano 202.50

Novi Sad: Specifikacija »Jüd. Volksblatt«
 1500.—

Djakovo: 100.—

Travnik: Prihod cvijetnog dana 430.50

Karlovac: Prig. Šavuota sabrale Olga Rech-
 nitzer i Otika Brauner 380.—, Zora Mattesdorfer
 i Laura Brauner 300.— 680.—

Požega: Adela Sternberg 100.—

Zagreb: N. N. 25.—, Dr. Ziga Altstädter 100.—
 125.—

Ruma: Max Heitler 265.—, A. Sommer 200.—
 465.—

8084.50

DAROVNA KNJIGA.

Beograd: Upisali u Pinkas Esteru M. Ruso,
 Aron i Avram Gabaj 200.—, Moric Levi na Berit
 Mila sina 325.—, Samujlo Jakovljević prig. Berit
 Mila sina 100.—, Buki Baruch priložio 130.—, Na
 Berit Mila sina Marka Konforti 284.—, Na svadbi
 Mašijah—Be'sak 300.— 1339.—

Sarajevo: Prig. svog vjenčanja Zadić Salom
 50.—, Vjenčanje Ela Danon — Mihael Kabiljo
 250.— 300.—

1639.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 2.100.—

Bosne 3.397.20

Srbije 6.160.50

Vojvodine 4.707.50

16.365.20

Za vrijeme od 1. januara do 15. jula 1924.
 ur'šlo sveukupno Dinara 213.185.45.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.

Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva,
 Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, ve-
 liki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže,
 najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati
 kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, vele-
 posjede, ako se obratite na opšte sa svog dorbog
 glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno proto-
 koliranu tvrtku „M A C H E R“

Gumene pete i
Gumene potptate

jeftinije i trajnije su nego od
 kože! Najbolja zaštita protiv
 vlage i zime!

Izraelitička Bogoštovna općina, Novisad

Br. 575/924.

NATJEČAJ

Kod izrael. bogošt. općine Novisad
 (SHS) imade se popuniti od 15. sep-
 tembra t. g. mjesto jednog שמח

podvoornika sinagoge

koji je eventualno עופת שוחט koljič
 živadi, te koji bi na tjednim danima
 i moliti mogao. Plaća prema pogodbi.

Natjecatelji treba da pošalju svoje
 ponude s prepisima svjedodžbi te na-
 vodima o dobi i obiteljskom stanju
 potpisanom predstojništvu najkasnije
 do 15. augusta o. g.

Neozženjeni natjecatelji imadu pred-
 nost. Putni troškovi naknaduju se
 samo pozvanima.

Predstojništvo izr. bogošt. općine, Novisad.

Armin Klein,

tajnik.

Ernest Bernát,

predsjednik.

Izraelitička Bogoštovna općina, Vukovar

Natječaj.

Izraelitička bogoštovna općina u
 Vukovaru traži mladju vrsnu

učiteljsku silu

za podučavanje vjeronauka i hebrej-
 skog jezika s nastupom 1. septembra
 1924. g.

Reflektanti, koji imaju biti vješti
 hrvatsko-srpskom jeziku, neka izvole
 svoje ponude uz prepis svjedodžaba
 na potpisano predstojništvo najkasnije
 do 15. augusta 1924. upraviti. Plaća
 prema pogodbi.

U Vukovaru, 14. jula 1924.

HINKO STEINER, predstojnik.

Tko oglašuje --taj napreduje!

Prva banatska fabrika makarona i testa
a. d. Veliki Bečkerek. (Banat)

Telefon 271-272

Brzjavni: Makaroni

nudja svoje nadasve dobre vrsti tjesta iz
 garantovane čiste banatske krupice (gries)
 po napuljskom sistemu uz najpovoljnije
 cijene.

Naročito preporuča

košer šel pesah

fabrikate, koji se proizvadjaju po nadzorom bečkerečkog nadrabinata
 Glavno zastupstvo za Zagreb

Makso Weiss

Wiener Bank-Verein

Hrvatska podružnica Zagreb

Jurišićeva ul. 22

Brzjavni naslov: BANKVEREIN

Obavlja sve bankovne transakcije

P A M U K A. ROMANO M O L I N O
 sve vrsti i u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani Boškovićeva ulica broj 15
 Brzjav: DIANA Telefon broj 23-66
 žutica platno
šifoni
 vata (za poplune)

Tražite li elegantne cipele

za **proljeće i ljeto**, izvolite razgledati naše izloge i uvjerit ćete se o **kakvoći i jeftine cijene!**

ŠANDOR EBENŠPANGER
 Skladište cipela Ilica 2

SIDRO d. d.

za trgovinu željezom Zagreb
 Vlačka ul. 40. Telefon br. 69 i 21-30

Komisijono skladište tt.
Gebrüder Böhler & Co. A.-G.
 Wien Berlin

Ocjel za alat i konstrukcije
St. Egydy-er Eisen- und Stahlindustrie-
gesellschaft in Wien

Turpije Anker Fischer, Zice i užeta od Zice

Zaštitni znak

Prava
„ERENYI“-DIANA
 francuska vinovica - najbolji kućni lijek
 za njegu kose, usta, zuba, proti reumatizmu

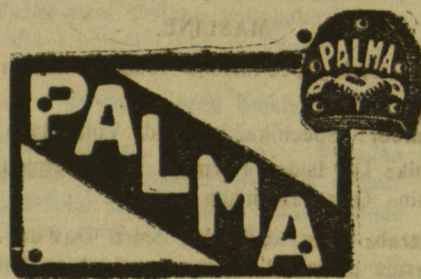
Cijena male boce Din. 9
 srednje „ „ 24
 „ „ „ 48

Gener. zastupstvo za Jugoslaviju
JUGOPHARMACIJA D. D.
 (Diana-odio)

Prilaz 12 - ZAGREB - Tel. 9-31

Prodavaoci dohlvaju znatan popust. - Čuvajte se bezvrijednih patvortina.

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

kaučuk pete i potplate.

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
REISSZEUGFABRIK
NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo
„MERKUR“
 veletrgovina i konfekcija papira
 ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

VREĆE

iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugajl i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG
 Vrhovčeva 13 ZAGREB telefon 19-85

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
 Zavod za posudjivanje nepremovnih pojava

Prva hrvatska veletrgovina željeza i željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
 Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebština. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

Centralna Banka za Trgovinu, Obrt i Industriju d. d.

Zagreb

Jelačićev trg broj 4 (vlastita palača)
 Dionička glavica: Din. 80,000.000.—
 Brzjav: Centrobanka.

Telef.: Devizni odio: 3-07, 10-77, 13-33;
 noćna služba: 7-78; mjenjačnica: 5-56;
 kućna cen.: 2 85, 7-13, 7-96, 11-94, i 12-23.

Podružnice: Brod n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi-Sad, Požega, Ruma, Varaždin i Vel. Trgovište. — Afilirani zavodi: u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije — Izravne veze: sa prvorazrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak — Eskomptira mjenice i devize — Financira i osniva obrtnička, trgovačka i industrijalna poduzeća — Kupuje i prodaje valute, devize vrijednosne papire — Burzovne naloge obavlja kulantno i točno — Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.

Prispjela proljetna roba!

Razgledajte si izloge!

Salamander Ilica br. 36